

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра міжнародних економічних відносин та управління проектами

Затверджено

Проректор з наукової роботи
та інновацій,
проф. Бояр А. О.

"23" 06 20__ р.

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк Є. В.

"23" 06 20__ р.

Регіональна економіка

РОБОЧА ПРОГРАМА нормативної навчальної дисципліни

підготовки. доктора філософії

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності 051 Економіка

Луцьк 2016

Робоча програма навчальної дисципліни “Регіональна економіка” для докторів філософії спеціальності 051 «Економіка»

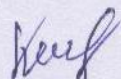
“20” березня, 2016 р. – 19 с.

Розробники:

Д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

К.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

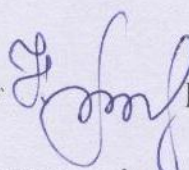
 Павліха Н. В.

 Кицюк І. В.

Рецензент:

заступник декана факультету

міжнародних відносин, к.г.н., доцент

 Романюк Н. І.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

протокол № 12 від «28» березня 2016 р.

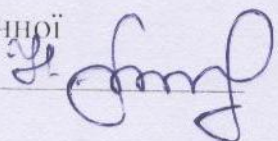
Завідувач кафедри:

 (Павліха Н. В.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету міжнародних відносин

протокол № 9 від «13» травня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

 (Романюк Н. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету
протокол № 10 від 15 . 06 .2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науковою радою університету
протокол № 11 від 16 . 06 .2016 р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «Регіональна економіка» складена для докторів філософії спеціальності 051 «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є регіональні економічні системи, методи їх аналізу, стан та динаміка розвитку продуктивних сил, економіки регіонів України та економічна ситуація в регіонах України.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Регіональна економіка» базується на основних положеннях дисциплін «Сучасні економічні теорії та економічна політика», «Економіка підприємства», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Статистика», «Економічна безпека». Засвоєння матеріалу курсу «Регіональна економіка» дозволяє майбутнім спеціалістам оволодіти такими дисциплінами, як «Економіка та управління підприємницькими системами», «Економіка європейської інтеграції».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Територіальна організація речових компонентів продуктивних сил. Територіальний розподіл праці.
2. Народно-господарчий комплекс України та його ефективне використання. Соціально-економічні проблеми регіонів країни.
3. Екологія.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Заочна форма навчання
Кількість кредитів: 6	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна навчальна дисципліна
	051 Економіка	
Модулів: 2	доктор філософії	Рік підготовки: 2
Змістових модулів: 3		Семестр: 1, 2
Загальна кількість годин: 180		Лекції: 20 год.
		Практичні: 12 год.
Тижневих годин: аудиторних: 1,5 самостійної роботи: 6		Самостійна робота: 148 год.
		Форма контролю: залік, іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Регіональна економіка» є сформувати у аспірантів систему знань про сучасний стан продуктивних сил України та умови і закономірності формування її регіональної економічної політики в ринкових умовах, що дасть їм змогу приймати економічно обґрунтовані рішення, які не будуть завдавати шкоди довкіллю, населенню та економічним об'єктам.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Регіональна економіка» є забезпечення аспірантів знаннями з теорії і практики регіонального аналізу, стану розвитку продуктивних сил України та її регіональних утворень; аналізу місця України у міжнародному поділу праці; оволодіння принципами побудови нової регіональної політики України, що базується на самостійній незалежності регіональних суб'єктів господарювання та принципі децентралізації економіки.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати :

закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил; теорії та концепції розміщення продуктивних сил, формування економічних регіонів; наукові методи аналізу територіальної організації народного господарства та методи обґрунтування галузевого розміщення виробництва; принципові підходи до формування і розміщення територіально-виробничих комплексів; природно-ресурсний потенціал України та підходи до економічної оцінки складових його компонентів; основні структури народонаселення, його динаміку та відтворення; трудові ресурси, ринок праці та механізм його формування; виробничий та науково-технічний потенціал України; структуру, особливості розміщення і трансформації у ринкових умовах галузей господарського комплексу; регіональну економічну політику та особливості економічного розвитку регіонів; значення зовнішньоекономічних зв'язків у розвитку продуктивних сил.

вміти :

класифікувати складові природно-ресурсного потенціалу; застосовувати різноманітні підходи до економічної оцінки природних ресурсів; виконувати багатоваріантні розрахунки по вибору оптимального варіанту розміщення продуктивних сил та формування регіональної економічної структури; визначати коефіцієнти спеціалізації, локалізації, міжрайонної товарності та проводити техніко-економічні розрахунки; проводити діагностику окремих складових структур продуктивних сил (територіальної структури, галузевої структури, динамічних якостей регіону, демографічної структури та ринку праці); обґрунтовувати ефективність функціонування господарських комплексів з урахуванням їх територіального розміщення; обґрунтовувати доцільність участі України в міжнародному поділі праці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Територіальна організація речових компонентів продуктивних сил. Територіальний розподіл праці.

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни

Предмет і об'єкт дослідження дисципліни. Актуальні проблеми і завдання курсу. Методологічні основи науки про розміщення продуктивних сил і регіональну економіку. Теорії економічного розвитку регіонів

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

Економічні закони та закономірності розміщення господарства. Принципи та фактори розміщення продуктивних сил. Структурний аналіз розміщення продуктивних сил.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства.

Адміністративно-територіальний поділ та економічне районування України. Економічне районування на сучасному етапі. Методи економічного обґрунтування територіально-комплексного розвитку і розміщення виробництва. Основи районного планування.

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.

Сутність територіального поділу праці. Види територіального поділу праці. Економічна спеціалізація регіону. Регіональна економічна діагностика. Діагностика територіальної структури регіону. Діагностика народонаселення та ринку праці регіону. Діагностика динамічних якостей регіону. Діагностика галузевої структури регіону.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.

Сутність державної регіональної економічної політики, її мета та завдання. Об'єкти і суб'єкти державної регіональної політики. Основні принципи державної регіональної економічної політики України. Основні завдання регіональної економічної політики. Функції управління центру і регіонів.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.

Інструменти регіональної економічної політики. Складові механізму реалізації державної регіональної економічної політики: законодавчо-нормативна база, бюджетно-фінансова система, прогнозування, програмування, міжрегіональне і прикордонне співробітництво.

Змістовий модуль 2. Народно-господарчий комплекс України та його ефективне використання. Соціально-економічні проблеми регіонів країни.

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах..

Економіка країни як єдиний господарський комплекс. Сучасна галузева структура господарства та тенденції її розвитку. Промисловість як основна ланка господарського комплексу. Диспропорції промислового розвитку та шляхи їх подолання. Структурні трансформації господарського комплексу країни та її регіонів в умовах ринкової економіки та під впливом науково-технічного прогресу.

Тема 8. Природний та трудовресурсний потенціал України.

Сутність ПРП, його структура та класифікація мінерально-сировинних ресурсів. Кількісна і якісна оцінка природних умов та ресурсів. Методологічні підходи до економічної оцінки природних умов та ресурсів. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів. Основні екологічні проблеми України. Шляхи ресурсозбереження, раціональне природокористування. Відтворення населення. Динаміка народонаселення. Наслідки росту населення. «Демографічний вибух». Теорії і концепції народонаселення. Структура народонаселення. Основні фактори, що впливають на зміни народонаселення. Якість населення. Євгеніка та євгенічні рухи. Чисельність населення України та його структура. Соціально-демографічна політика. Сутність трудових ресурсів. Ринок праці та механізм його формування. Моделі ринку праці.

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.

Значення міжгалузевих комплексів. Структура міжгалузевих комплексів. Передумови формування та розвитку міжгалузевих комплексів. Основні центри їх розміщення в Україні. Основні проблеми та перспективи розвитку.

Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних проблем.

Економічні форми організації продуктивних сил. Ієрархія економічних районів, їх основні типи. Наукові підходи до класифікації економічних районів України. Мережа економічних районів України.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку.

Характеристика продуктивних сил економічних районів. Природно-ресурсний потенціал економічних районів. Виробничий та науковий потенціал економічних районів. Соціально-економічна, демографічна та екологічна ситуація в економічних районах. Проблеми та перспективи розвитку економічних районів України.

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в

європейські та інші світові структури.

Сутність і значення міжнародних економічних зв'язків. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування зовнішньоекономічних зв'язків. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування. Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про вільні економічні зони», «Про іноземні інвестиції». Основні форми економічного співробітництва країн світу. Місце України в світовому територіальному розподілі праці. Територіальна і товарна структура експорту, імпорту та зовнішньоекономічний баланс України. Об'єктивні умови необхідності економічної співпраці України з країнами СНД та ЄС. Спільний економічний простір. Проблеми і перспективи розвитку економічних зв'язків з країнами світу.

Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

Передумови формування концепції сталого розвитку. Сутність концепції «сталого розвитку». Розробки Римського клубу. Конференції ООН в Женеві та Ріо-де-Жанейро. Комісія «Брутланд». Програма дня на XXI століття. Основні принципи сталого розвитку. Складові концепції сталого розвитку. Парадигма інноваційного розвитку.

Змістовий модуль 3. Екологія.

Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування.

Актуальність екологічних знань в XXI столітті. Міжнародний документ «Порядок денний на XXI століття». Структура екології як науки, її зв'язок з іншими дисциплінами. Екологія – як наукова засада для створення умов раціонального природокористування. Екологічна економіка як наукова база для принципово нових умов функціонування суспільства. Основні екологічні захворюваності населення.

Тема 15. Економічний моніторинг і система екологічної інформації

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Закон України «Про екологічну експертизу». Види експертизи і моніторингу навколишнього природного середовища. «Положення про державний моніторинг

навколишнього природного середовища». Основні завдання екологічного моніторингу. Порядок ведення державних кадастрів природних ресурсів. Закон України «Про державну статистику». Система екологічної інформації про стан природного середовища.

Тема 16. Екологічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища

Закон України «Про власність», Закон України «Про підприємництво». Основні принципи права природокористування. Екологічні системи. Структура економічного механізму природокористування. Ліміти використання та плата за природні ресурси. Основні закони функціонування природного середовища. Вплив антропогенного забруднення на природне середовище. Нормативно-правові основи охорони природного середовища. Базові нормативи платежів за забруднення навколишнього середовища. Структура економічного механізму охорони природного середовища.

Тема 17. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності

Заходи з охорони земель, атмосфери, водних ресурсів. Основні ознаки природоохоронних заходів. Економічні результати природоохоронних заходів та основні показники економічної ефективності природоохоронних заходів. Соціальна екологія. Соціальні результати природоохоронних заходів та основні показники соціальної ефективності природоохоронних заходів. Зменшення захворюваності населення.

Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Сутність і значення міжнародних екологічних зв'язків. Основні принципи міжнародного співробітництва. Міжнародні організації з охорони міжнародного середовища: ЮНЕП, ВООЗ, ВМО, ФАО, МАГАТЕ, ООН, WWF. Міжнародні конференції та міжнародні угоди. Міжнародна Червона книга. Взаємозалежність країн у вирішенні проблем охорони природного середовища. Ресурсно-технологічні стратегії, біосферно-технологічні стратегії, соціально-психологічні

стратегії подолання екологічної кризи. Проблеми та перспективи розвитку екологічних зв'язків з іншими країнами світу.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекц.	Прак-тичні	Сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Територіальна організація речових компонентів продуктивних сил. Територіальний розподіл праці.				
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни	9,5	1	0,5	8
Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	9,5	1	0,5	8
Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства	9,5	1	0,5	8
Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці	9,5	1	0,5	8
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	10	1	1	8
Тема 6. Механізми реалізації регіональної економічної політики	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 1	58	6	4	48
Змістовий модуль 2. Народно-господарчий комплекс України та його ефективне використання. Соціально-економічні проблеми регіонів країни.				
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура, і трансформація в ринкових умовах	9,5	1	0,5	8
Тема 8. Природний та ресурсний потенціал України	9,5	1	0,5	8
Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	9,5	1	0,5	8
Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем	9,5	1	0,5	8
Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	9,5	1	0,5	8
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	9,5	1	0,5	8
Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 2	67	7	4	56
Змістовий модуль 3. Екологія.				
Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування	12	2	1	9
Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації	12	2	1	9
Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища	11	1	1	9
Тема 17. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності	10,5	1	0,5	9

Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища	9,5	1	0,5	8
Разом за змістовим модулем 3	55	7	4	44
Усього годин	180	20	12	148

5. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кільк. Год.
1	Предмет, метод і завдання дисципліни 1. Предмет і об'єкт дослідження дисципліни. 2. Актуальні проблеми і завдання курсу. 3. Методологічні основи науки про розміщення продуктивних сил і регіональну економіку. 4. Теорії економічного розвитку регіонів.	1
2	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів 1. Економічні закони та закономірності розміщення господарства. 2. Принципи та фактори розміщення продуктивних сил. 3. Структурний аналіз розміщення продуктивних сил.	1
3	Економічне районування та територіальна організація господарства 1. Адміністративно-територіальний поділ та економічне районування України. 2. Економічне районування на сучасному етапі. 3. Методи економічного обґрунтування територіально-комплексного розвитку і розміщення виробництва. 4. Основи районного планування.	1
4	Регіон у системі територіального поділу праці 1. Сутність територіального поділу праці. 2. Види територіального поділу праці. 3. Економічна спеціалізація регіону. 4. Регіональна економічна діагностика.	1
5	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики 1. Сутність державної регіональної економічної політики, її мета та завдання. 2. Об'єкти і суб'єкти державної регіональної політики. 3. Основні принципи державної регіональної економічної політики України. 4. Основні завдання регіональної економічної політики. 5. Функції управління центру і регіонів.	1
6	Механізм реалізації регіональної економічної політики 1. Інструменти регіональної економічної політики. 2. Складові механізму реалізації державної регіональної економічної політики: законодавчо-нормативна база, бюджетно-фінансова система, прогнозування, програмування, міжрегіональне і прикордонне співробітництво.	1
7	Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах 1. Економіка країни як єдиний господарський комплекс.	1

	2. Сучасна галузева структура господарства та тенденції її розвитку. 3. Промисловість як основна ланка господарського комплексу. 4. Диспропорції промислового розвитку та шляхи їх подолання. 5. Структурні трансформації господарського комплексу країни та її регіонів в умовах ринкової економіки та під впливом науково-технічного прогресу.	
8	Природний та трудовресурсний потенціал України 1. Сутність ПРП, його структура та класифікація мінерально-сировинних ресурсів. 2. Кількісна і якісна оцінка природних умов та ресурсів. 3. Методологічні підходи до економічної оцінки природних умов та ресурсів. 4. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів. 5. Основні екологічні проблеми України. 6. Шляхи ресурсозбереження, раціональне природокористування.	1
9	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення 1. Значення міжгалузевих комплексів. 2. Структура міжгалузевих комплексів. 3. Передумови формування та розвитку міжгалузевих комплексів. 4. Основні центри їх розміщення в Україні. 5. Основні проблеми та перспективи розвитку.	0,5
10	Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних проблем 1. Економічні форми організації продуктивних сил. 2. Ієрархія економічних районів, їх основні типи. 3. Наукові підходи до класифікації економічних районів України. 4. Мережа економічних районів України.	0,5
11	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку 1. Характеристика продуктивних сил економічних районів. 2. Природно-ресурсний потенціал економічних районів. 3. Виробничий та науковий потенціал економічних районів. 4. Соціально-економічна, демографічна та екологічна ситуація в економічних районах. 5. Проблеми та перспективи розвитку економічних районів України.	0,5
12	Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури 1. Сутність і значення міжнародних економічних зв'язків. 2. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування зовнішньоекономічних зв'язків. 3. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування. 4. Місце України в світовому територіальному розподілі праці. 5. Територіальна і товарна структура експорту, імпорту та зовнішньоекономічний баланс України. 6. Проблеми і перспективи розвитку економічних зв'язків з країнами світу.	0,5

13	Фактори сталого розвитку продуктивних сил 1. Передумови формування концепції сталого розвитку. 2. Сутність концепції «сталого розвитку». 3. Розробки Римського клубу. 4. Конференції ООН в Женеві та Ріо-де-Жанейро. 5. Комісія «Брутланд». 6. Програма дня на ХХІ століття. 7. Основні принципи сталого розвитку. 8. Складові концепції сталого розвитку. 9. Парадигма інноваційного розвитку.	0,5
14	Наукові засади раціонального природокористування 1. Актуальність екологічних знань в ХХІ столітті. 2. Міжнародний документ «Порядок денний на ХХІ століття». 3. Структура екології як науки, її зв'язок з іншими дисциплінами. 4. Екологія – як наукова засада для створення умов раціонального природокористування. 5. Екологічна економіка як наукова база для принципово нових умов функціонування суспільства. 6. Основні екологічні захворюваності населення.	0,5
15	Економічний моніторинг і система екологічної інформації. Екологічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища 1. Види експертизи і моніторингу навколишнього природного середовища. 2. Основні завдання екологічного моніторингу. 3. Порядок ведення державних кадастрів природних ресурсів. 4. Система екологічної інформації про стан природного середовища. 5. Основні принципи права природокористування.	0,5
16	Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища 1. Структура економічного механізму природокористування. 2. Сутність і значення міжнародних екологічних зв'язків.	0,5
	Разом	12

6. Самостійна робота

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Предмет, метод і завдання дисципліни.	8
2	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.	8
3	Економічне районування та територіальна організація господарства.	8
4	Регіон у системі територіального поділу праці.	8
5	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.	8
6	Механізм реалізації регіональної економічної політики.	8
7	Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.	8

8	Природний та трудовресурсний потенціал України.	8
9	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.	8
10	Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних проблем.	8
11	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку.	8
12	Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.	8
13	Фактори сталого розвитку продуктивних сил	8
14	Наукові засади раціонального природокористування.	8
15	Економічний моніторинг і система екологічної інформації.	8
16	Екологічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.	8
17	Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.	10
18	Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.	10
	Разом	148

7. Методи та засоби навчання

- словесні (пояснення, лекція, бесіда),
- наочні (ілюстрація, демонстрація),
- практичні (вправи, розв'язування задач);
- репродуктивні.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік, іспит

Питання для підготовки до контролю (залік):

1. Аспекти аналізу регіональної економіки.
2. Використання регіонального доходу.
3. Випуск регіонального продукту. Продуктивна функція регіональної праці і капіталу.
4. Виробництво доданої вартості на душу населення.
5. Виробничий підхід до формування бюджетів і економічного зростання.
6. Головна тотожність регіональних і національних рахунків.
7. Гранична віддача одиниці капіталу.
8. Гранична віддача одиниці праці.
9. Державні структури управління регіоном.

10. Джерела оборотного капіталу.
11. Дніпропетровський мезоекономічний район.
12. Додана вартість за галузями економіки регіону.
13. Донецький мезоекономічний район.
14. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.
15. Економіка континентів і світу.
16. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.
17. Економічна політика органів регіональної влади.
18. Економічна політика уряду країни.
19. Економічний механізм природокористування та охорони довкілля.
20. Економічні методи регіонального аналізу.
21. Зайнятість і ефективність праці в регіоні.
22. Закономірності, принципи і фактори формування регіональної економіки.
23. Засади економічного районування. Районоутворення.
24. Засади реформування регіональних фінансів.
25. Київський мезоекономічний район.
26. Львівський мезоекономічний район.
27. Мегаекономічні райони Австралії та Океанії.
28. Мегаекономічні райони Америки.
29. Мегаекономічні райони Африки.
30. Мегаекономічні райони Російської Федерації і Азії.
31. Мегаекономічні райони світу.
32. Мегаекономічні райони світу.
33. Мезоекономічні райони України.
34. Метод і завдання регіональної економіки.
35. Методи державного управління і регулювання в регіоні.
36. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в світову економіку.

37. Мікроекономічні райони України.
38. Напрями і ризики розвитку кооперації в Україні.
39. Наукові засади раціонального природокористування.
40. Національний макроекономічний район України.
41. Нові підходи до категорії „продуктивна сила” в умовах ринку.
42. Оборотний капітал і оборотна функція.
43. Одеський мезоекономічний район.
44. Операційний підхід в управлінні виробництвом.
45. Основи інноваційного потенціалу регіону.
46. Підприємства і лібералізація в системі управління і регулювання в регіоні.
47. Підходи і проблеми економічного районування.
48. Підходи регіонального управління і регулювання.
49. Податки в системі регіональних фінансів.
50. Поділ праці і регіоналізація економіки.
51. Політика власності на капітал і узгодження інтересів суб’єктів регіональної економіки.
52. Політика внутрірегіональної диверсифікації виробництва і формування замкнутих технологічних циклів.
53. Політика оптимізації взаємодії підприємств регіону і органів регіональної влади.
54. Політика самоуправління і ефективності підприємства.
55. Предмет і об’єкт регіональної економіки
56. Пріоритети політики оптимізації регіональних економічних структур.
57. проблеми кооперації в регіонах України.
58. Продуктивна функція праці та економічне зростання.
59. Регіональна економіка в системі економічних і природничих наук.
60. Регіональна економіка як об’єкт саморегулювання.
61. Регіональні і місцеві бюджети.

62. Регіонально-економічна діагностика.
63. Розмежування економічних районів.
64. Розселення і демографічні процеси в регіоні.
65. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони довкілля.
66. Стабілізація і збалансування розвитку регіонів.
67. Структура економічної політики і її суб'єкти.
68. Структура регіонального продукту: проміжне споживання і додана вартість.
69. Сутність видів і форм кооперації.
70. Сутність і категорії регіональної економіки.
71. Сутність і особливості господарського комплексу України.
72. Сутність методів аналізу економіки регіонів.
73. Сутність населення і його суспільні категорії.
74. Сутність основного капіталу і його оборот.
75. Сутність регіональних міжгалузевих комплексів і їх структура.
76. Теоретичні засади регіональних фінансів.
77. Теоретичні засади регіонального управління і регулювання.
78. Теоретичні основи економічного зростання.
79. Теорії та концепції територіальної економіки.
80. Територіальна структура господарства як основа економічного районування.
81. Технічний рівень виробництва в регіоні.
82. Трансформація економіки в умовах ринку.
83. Управління і регулювання виробництвом регіонального продукту.
84. Управління працею.
85. Фактори сталого розвитку економіки.
86. Фінанси регіонального і місцевого самоврядування.
87. Формування реальної конкурентоспроможності і нововведень в регіоні.

88. Формування ринку інновацій в регіоні.
89. Функції регіонального управління і регулювання
90. Харківський мезоекономічний район.

Питання для підготовки до контролю (іспит):

1. Предмет і об'єкт дослідження дисципліни. Актуальні проблеми і завдання курсу.
2. Методологічні основи науки про розміщення продуктивних сил і регіональну економіку.
3. Теорії економічного розвитку регіонів.
4. Економічні закони та закономірності розміщення господарства.
5. Принципи та фактори розміщення продуктивних сил.
6. Структурний аналіз розміщення продуктивних сил.
7. Адміністративно-територіальний поділ та економічне районування України. Економічне районування на сучасному етапі.
8. Методи економічного обґрунтування територіально-комплексного розвитку і розміщення виробництва. Основи районного планування.
9. Сутність територіального поділу праці. Види територіального поділу праці.
10. Економічна спеціалізація регіону.
11. Регіональна економічна діагностика. Діагностика територіальної структури регіону. Діагностика народонаселення та ринку праці регіону. Діагностика динамічних якостей регіону. Діагностика галузевої структури регіону.
12. Сутність державної регіональної економічної політики, її мета та завдання. Об'єкти і суб'єкти державної регіональної політики.
13. Основні принципи державної регіональної економічної політики України.
14. Основні завдання регіональної економічної політики.
15. Функції управління центру і регіонів.

16. Інструменти регіональної економічної політики.
17. Складові механізми реалізації державної регіональної економічної політики: законодавчо-нормативна база, бюджетно-фінансова система, прогнозування, програмування, міжрегіональне і прикордонне співробітництво.
18. Економіка країни як єдиний господарський комплекс. Сучасна галузева структура господарства та тенденції її розвитку.
19. Промисловість як основна ланка господарського комплексу. Диспропорції промислового розвитку та шляхи їх подолання.
20. Структурні трансформації господарського комплексу країни та її регіонів в умовах ринкової економіки та під впливом науково-технічного прогресу.
21. Сутність ПРП, його структура та класифікація мінерально-сировинних ресурсів.
22. Кількісна і якісна оцінка природних умов та ресурсів.
23. Методологічні підходи до економічної оцінки природних умов та ресурсів.
24. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів.
25. Основні екологічні проблеми України. Шляхи ресурсозбереження, раціональне природокористування.
26. Відтворення населення. Динаміка народонаселення. Наслідки росту населення. «Демографічний вибух».
27. Теорії і концепції народонаселення.
28. Структура народонаселення. Основні фактори, що впливають на зміни народонаселення. Якість населення. Євгеніка та євгенічні рухи. Чисельність населення України та його структура.
29. Соціально-демографічна політика.
30. Сутність трудових ресурсів. Ринок праці та механізм його формування. Моделі ринку праці.
31. Значення міжгалузевих комплексів. Структура міжгалузевих

комплексів.

32. Передумови формування та розвитку міжгалузевих комплексів. Основні центри їх розміщення в Україні. Основні проблеми та перспективи розвитку.
33. Економічні форми організації продуктивних сил. Ієрархія економічних районів, їх основні типи.
34. Наукові підходи до класифікації економічних районів України. Мережа економічних районів України.
35. Характеристика продуктивних сил економічних районів.
36. Природно-ресурсний потенціал економічних районів.
37. Виробничий та науковий потенціал економічних районів.
38. Соціально-економічна, демографічна та екологічна ситуація в економічних районах.
39. Проблеми та перспективи розвитку економічних районів України.
40. Сутність і значення міжнародних економічних зв'язків.
41. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування зовнішньоекономічних зв'язків.
42. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування. Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про вільні економічні зони», «Про іноземні інвестиції».
43. Основні форми економічного співробітництва країн світу.
44. Місце України в світовому територіальному розподілі праці.
45. Територіальна і товарна структура експорту, імпорту та зовнішньоекономічний баланс України.
46. Об'єктивні умови необхідності економічної співпраці України з країнами СНД та ЄС.
47. Проблеми і перспективи розвитку економічних зв'язків з країнами світу.
48. Передумови формування концепції сталого розвитку. Сутність концепції «сталого розвитку».

- 49.Розробки Римського клубу. Конференції ООН в Женеві та Ріо-де-Жанейро. Комісія «Брутланд». Програма дня на ХХІ століття.
- 50.Основні принципи сталого розвитку. Складові концепції сталого розвитку.
51. Парадигма інноваційного розвитку.
- 52.Актуальність екологічних знань в ХХІ столітті.
- 53.Міжнародний документ «Порядок денний на ХХІ століття».
- 54.Структура екології як науки, її зв'язок з іншими дисциплінами.
- 55.Екологія – як наукова засада для створення умов раціонального природокористування.
- 56.Екологічна економіка як наукова база для принципово нових умов функціонування суспільства. Основні екологічні захворюваності населення.
- 57.Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
- 58.Закон України «Про екологічну експертизу». Види експертизи і моніторингу навколишнього природного середовища.
- 59.«Положення про державний моніторинг навколишнього природного середовища». Основні завдання екологічного моніторингу.
- 60.Порядок ведення державних кадастрів природних ресурсів.
- 61.Закон України «Про державну статистику».
- 62.Система екологічної інформації про стан природного середовища.
- 63.Закон України «Про власність», Закон України «Про підприємництво».
- 64.Основні принципи права природокористування.
- 65.Екологічні системи.
- 66.Структура економічного механізму природокористування.
- 67.Ліміти використання та плата за природні ресурси.
- 68.Основні закони функціонування природного середовища.
- 69.Вплив антропогенного забруднення на природне середовище.
- 70.Нормативно-правові основи охорони природного середовища.
71. Базові нормативи платежів за забруднення навколишнього середовища.

72. Структура економічного механізму охорони природного середовища.
73. Заходи з охорони земель, атмосфери, водних ресурсів.
74. Основні ознаки природоохоронних заходів.
75. Економічні результати природоохоронних заходів та основні показники економічної ефективності природоохоронних заходів.
76. Соціальна екологія.
77. Соціальні результати природоохоронних заходів та основні показники соціальної ефективності природоохоронних заходів.
Зменшення захворюваності населення.
78. Сутність і значення міжнародних екологічних зв'язків.
79. Основні принципи міжнародного співробітництва.
80. Міжнародні організації з охорони міжнародного середовища: ЮНЕП, ВООЗ, ВМО, ФАО, МАГАТЕ, ООН, WWF.
81. Міжнародні конференції та міжнародні угоди.
82. Міжнародна Червона книга.
83. Взаємозалежність країн у вирішенні проблем охорони природного середовища.
84. Ресурсно-технологічні стратегії, біосферно-технологічні стратегії, соціально-психологічні стратегії подолання екологічної кризи.
85. Проблеми та перспективи розвитку екологічних зв'язків з іншими країнами світу.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

Усне опитування, модульні контрольні роботи, залік, іспит.

10. Розподіл балів та критерії оцінювання

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)											Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів	
Модуль 1											Модуль 2				
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2						МКР1	МКР2	МКР3		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	20	20	20		100
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5					
Змістовний модуль 3															
12		13		14			15		16						
2,5		2,5		2,5			2,5		2,5						

Оцінка студента складається шляхом сумування балів за: відвідування та конспектування лекцій, рівень відповідей на семінарських заняттях, рівень написання модульних контрольних робіт.

За поточне оцінювання аспірант може набрати найбільше 40 балів.

Підсумкове оцінювання здійснюється у вигляді написання 3 контрольних робіт, кожна з яких оцінюється в 20 балів.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
82-89	Добре	B	вище середнього рівня
75-81		C	загалом хороша робота
67-74		D	непогано
60-66	Задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1-59	Незадовільно	FX	необхідне перескладання

Аспірант отримує позитивну оцінку (A, B, C, D, E), якщо він повністю виконав навчальну програму з дисципліни, атестований за результатами трьох змістових модулів, успішно виконав усі передбачені цією програмою контрольні роботи, набрав відповідну кількість балів за роботу на семінарських заняттях.

Якщо поточна семестрова оцінка становить менше 75 балів, то, аспірант складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються

Незадовільна оцінка оголошується, якщо аспірант не виконав навчальної програми з дисципліни, не атестований за результатами трьох змістових модулів, не виконав усіх передбачених цією програмою робіт і в сумі отримав 0-34 балів.

Під час підсумкового контролю (екзамен) аспірант отримує:

- 50-60 балів, якщо він дає повну, вичерпну відповідь на запитання екзаменаційного білета, вільно використовуючи поняття й терміни, що передбачені до вивчення цією програмою, успішно вирішує ситуаційні завдання, наводить власні приклади, дає правильну відповідь на поставлені додаткові завдання, застосовуючи при цьому знання, здобуті при вивченні інших навчальних дисциплін, що передбачені програмою;
- 40-49 бали, якщо відповідь аспіранта на всі запитання екзаменаційного білета й додаткові запитання є повною, але загалом має репродуктивний характер і містить незначну кількість несуттєвих недоліків;
- 30-39 балів, якщо відповідь загалом повна, але значні недоліки з окремих питань екзаменаційного білета, або додаткових запитань;
- 20-29 балів, якщо відсутня відповідь на окремі запитання екзаменаційного білета;
- 10-19 балів, якщо відповідь на окремі запитання фрагментарна, а на інші – відсутня;
- 0 балів, якщо відповідь відсутня.

11. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, презентації, завдання до практичних занять, підручники і навчальні посібники, індивідуальні навчально-дослідні завдання, контрольні роботи.

12. Список джерел

1. Герасимчук З. В. Проблеми та перспективи становлення інноваційного потенціалу в регіонах України / З. В. Герасимчук, Н. С. Кучай // Регіональна економіка, 2010. – № 1. – С. 48–52.
2. Добровольський В. В. Екологічні знання : [навч. посіб.] / В. В. Добровольський. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 340 с.
3. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі XX–XXI століть: нові пріоритети / Долішній М. І. – К. : Наукова думка, 2006. – 512 с.
4. Екологічний менеджмент : [навч. посіб.] / [за ред. Семенова В. Ф., Михайлюк О.Л.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 366 с.
5. Жук П. В. Питання зближення інструментів еколого-економічного регулювання в контексті Карпатської Конвенції / П. В. Жук // Регіональна економіка, 2010. – № 1. – с. 86–93.
6. Заблоцький Б. Ф. Перехідна економіка / Заблоцький Б. Ф. – К. : Академвидав, 2004. – 512 с.
7. Заблоцький Б. Ф. Регіональна економіка : [навч. посіб.] / Б. Ф. Заблоцький. – Львів : Новий світ – 2000, 2007. – 548 с.
8. Заблоцький М. Б. Регіональні рівні управління і регулювання підвищення капіталізації цінних паперів / М. Б. Заблоцький // Регіональна економіка, 2009. – №1. – С. 208–215.
9. Заблоцький Б. Ф. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : [навч.-метод. посіб.] / Б. Ф. Заблоцький. – Львів : Видавництво ЛКА, 2004. – 988 с.
10. Заблоцький Б. Ф. Розміщення продуктивних сил України. Національна макроекономіка / Б. Ф. Заблоцький. – К. : Академія, 2002. – С. 302–317.
11. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил : (Теорія, методи, практика) / С. І. Іщук. – [вид. 4-е, доп.]. – К. : Європейський університет, 2001. – 216 с.

12. Лишиленко В. І. Регіональна економіка : [підручник] / В. І. Лишиленко. – К. : ЦУЛ, 2009. – 384 с. навч. Посібник
13. Прибиткова І. М. Вплив світової фінансово-екологічної кризи на зарубіжну трудову міграцію з України / І. М. Прибуткова // Регіональна економіка, 2010. – № 1. – С. 148–155.
14. Регіонально-адміністративний менеджмент : [навч. посіб.] / [під ред. проф. Воронкової В. Г.]. – Л. : ЦУЛ, 2010. – 352 с.
15. Регіональна економіка та природокористування : [навч. посібник] / [Голиков А. П., Дейнека А. П., Позднякова Л. О., Черномаз П. О.]. – К. : ЦУЛ, 2009. – 352 с.
16. Регіональна політика : методологія, методи, практика / НАН України. Інститут регіональних досліджень ; відп. ред. академік НАН України М. І. Долішній. – Львів, 2001. – 700 с.
17. Розміщення продуктивних сил України : [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / [С. І. Дорогунцов, Ю. І. Пітюренко, Я. В. Олійник та ін.] – К. : КНЕУ, 2000. – 364 с.
18. Розміщення продуктивних сил України : [підручник]. / [Є. П. Качан, М. О. Ковтонюк, М. О. Петрига та ін.; за ред. Є. П. Качана]. – К.: Вища шк., 1997. – 375 с.
19. Шевчук Л. Т. Розміщення продуктивних сил : [навч. посіб.] / Шевчук Л. Т. – Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 156 с.